

Manipulum florum præcipue recentium, in infuso aquoso, aut vinoso, alvum bene atque sine ulla molestia ducere, satis compertum habemus. Fructus si maturus, esculentus est; ex quo immaturo succus expressus sub nomine Akaciæ germanicæ prostrabat adstringens. Ex eodem fructu nigrum colorem conficere solent.

Onomat. Botan.

PENTAGYNIA.

SPIRÆA FILIPENDULA: foliis pinnatis; foliolis uniformibus, serratis; caule herbaceo; floribus corymbosis.

Radix, herba, officinalia sunt. Radix diuretica est; folia infusa, vel decocta, in Ictero conveniunt. BOERHAAVE. DALE.

POLYANDRIA

MONOGYNIA.

ACTÆA SPICATA: racemo ovato; fructibus baccatis.

Planta veteribus jam ut venenata nota; Aconitis ab iisdem ideo adnumerata; ut à LINNÉ *Fl. Lapp. N°. 217. p. 176.* suspicatur.

» Unum vel alterum *inquit* novimus triste exemplum eorum, à quibus baccæ assumptæ;
 » ut mirum nobis non videatur, cur Veteres
 » eam ad Aconita demandaverint. » Baccæ
 ipsæ

ipsæ atræ, malignam suam indolem produnt. Ex iisdem baccis cum Alumine coctis sat nigrum atramentum confici potest. *Cl. GMELIN*, de radice hujus plantæ refert, hanc loco Hellebore nigri externe interneque adhiberi posse: ut *LIETAUD* affirmat. *GUERIN Dissert. de Venen. Vegetab. Alsat. p. 12.* de venenata plantæ hujus indole dubitat.

ACTÆA RACEMOSA: racemis longissimis; fructibus siccis.

Tetra, foetida, venenata stirps; cujus in officinis radix asservatur: pellente, sudorifera, anodyna, repellente vi prædita: à *LINNEË*. Baccas nigras multum venenatas fert. *Cel. de CRANTZ*, jam antiquitati suspectas.

SANGVINARIA CANADENSIS: folium radicale tenerrime in sinu fovet, & amplectitur infantiam floris, more *Osmundæ Lunariæ*; & est Folium unicum cucullatum; & Scapus uniflorus e singula gemma radice bivalvi. Stamina meæ vix habuere Antheras polliniferas, an dioica? Lactescens succo flavo *Chelidonii*.

De hac *MORISON hist. Oxon. 2. p. 257.* sequentia notat.

„ Radicem habet carnosam, ut & folia
 „ succo flavo, aut aureo, virus quoddam olente turgida; si quælibet ejus pars rumpatur;
 „ illico prædictus succus emanat; quemadmodum succus albus, aut lacteus distillat ex

„ Ti-

” Tithimalorum, aut Ficum, multarumque
 ” herbarum partibus ruptis aut abscissis. ” Hinc
 non absque fundamento venenatis ejusmodi Stir-
 pibus à LINNE' adnumeravit.

CHELIDONIUM MAJUS: pedunculis um-
 bellatis. *Oed. Dan. 542.*

Planta radicem & herbam officinis largitur;
 plantæ succus luteus, amarus, acris, deurens.
 diuretica, & diaphoretica vi pollet à LINNE'.
 Visum acuere, bilem per alvum, & urinam du-
 cere; hinc in Ictero, Obstructione lienis, he-
 patis, uretherum commendat SCHRÖDER: cru-
 dam plantam, vel succum, non tuto intus as-
 sumi propter acrimoniam BUXBAUMIUS notat,
 DALE'.

In quibusdam Regionibus planta magno est
 in usu, & imprimis Virgines chloroticæ tem-
 pore verno, planta aut infusa, aut in Lacte co-
 cta utuntur.

Notandum vero est Chelidonium hoc non
 esse Chelidonium Antiquorum, & DIOSCORI-
 DIS; ut Ferrarienses, & post illos LEONAR-
 DUS FUCHSIUS indicarunt.

PAPAVER SOMNIFERUM: calycibus ca-
 psulisque glabris; foliis amplexicaulibus, in-
 cisis.

Celebris planta ob succum inspissatum, jam
 Antiquis notissimum sub eodem quo nunc Opii
 nomine. Hoc ut docet Diosc. *Lib. 4. Cap.*
 22. fit duobus modis: vel enim contunduntur
 folia,

folia, & caules ipsius Papaveris atque ex illis contufis succus exprimitur, qui exficcatuſ atque in uſum ſervatuſ dicitur Moeconium; vel inciduntur ſcapi ſecundum cutim, & ex incifura ſuccuſ ille, qui inſtar lacrymæ depluit, digito colligitur, & dein concretuſ ſervatur, atque poſtremum hoc genuſ ſolet vere nuncupari Opium. Et, ut DIOSCORIDES monet, Moeconium eſt multo viribuſ inferiuſ hac lacryma, quæ verum eſt Opium.

Porro recens viridiſque fere tantum planta ſucco hoc, ob quem ſolum efficax eſt, abundanti ſcatet; ut cuilibet vel acicula tantum viridia adhuc Papaveris capita, vel caulem pungenti compertum. Quare magna cum prudentia in *Pharmacopœa Auſtriaco-Provinciali pag. 51.* adnotatum eſt, herbam recentem pro unguento Populeo ſumendam.

Magnuſ Opii quotidianuſque apud Orientaleſ populuſ abuſuſ eſt; cujuſ uti debituſ uſuſ magna commoda, ita præpoſteruſ copioſuſque maxima mala creat: ut *Illuſtriſſ. à LINNÉ Amœn. Acad. 6. p. 182.* adnotat. "Turcæ
 olim hoc magiſ quam hodie abuſi ſunt, qui
 id à grano ad drachmam uſque ſumunt, prout
 longiori uſu in conſuetudinem ceſſit natura-
 lem. Hoc pellit curas, mæſtitiam, & pe-
 riculorum metum, excitat hilaritatem, ri-
 ſum, oblivionem, ſtultitiam, furorem;
 quamobrem etiam Imperatoreſ eorum ſæpe

mi-

99 militibus in aciem educendis, drachmam
 99 opii viritum præbent, ut hostem imperterriti
 99 aggrediantur. Justo autem major dosis si
 99 accipiatur, pupillæ dilatationem, ruborem
 99 faciei, balbuciem, singultum, maxillæ re-
 99 laxationem, & alia ejusmodi mala gignit. Qui
 99 Pharmaco hæroico hoc diu abusi sunt, he-
 99 betes inde fiunt, incurii, stupidi, elingues,
 99 macilenti, melancholici, tremuli, præcoci
 99 senectute, sed rationi convenienter usurpa-
 99 tum hæroicum est medicamentum, & diæ-
 99 tetice recreat validius, quam ullum aliud
 99 hucusque cognitum: hæc LINNÆUS ZUC-
 99 KERT *Mat. Aliment.* graphice etiam effe-
 99 ctus Opii describit. "Opii *inquit* unum vel
 99 alterum granum Europæis lethale. Orien-
 99 talibus in deliciis, ut Magnates præcipue
 99 de die pluries opio utantur, neque parvam
 99 assumant quantitatem, sed multa ab hujus
 99 usu patiuntur mala; emaciatur enim corpus,
 99 laxantur vires, contristatur animus, stupe-
 99 scit ingenium, unde videas adinstar stipi-
 99 tum, somnolentos, & quasi elingues, sedere
 99 in Conviviis opii liguritores.

Plura de Opii viribus qui desiderat, adeat
 PETRI de ABBANO *de Venenis Cap. 25. &*
26. MERCURIALIS Lib. 2. Cap. 7. de Ve-
nenis ore sumtis, STALPART WANDER-
 WIEL *observ. 42. de Opio.* ubi plurima fune-
 sta exempla ex variis collecta Auctoribus enar-
 rantur.

rantur. *Mat. Med. Cel. de CRANTZ*, *SPIELMANN*, & innumeros qui de ejus viribus methodoque exhibendi scripserunt *Practicos Aucthores*.

PAPAVER RHOEAS: capsulis glabris globosis; caule piloso, multifloro; foliis pinnatifidis, incis.

Rhæados flores in officinis inveniuntur; hi *SPIELMANN* referente Sæculo XVI. in usus Medicos recepti fuisse videntur; amariusculi, narcotici à *LINNE*. *SPIELMANN*US vero flores hos, demulcendo, & relaxando potius, quam propria vi anodyna, in doloribus pectoris, abdominis, & cum acrimonia obtinet, agere credit,

ARGEMONE MEXICANA: capsulis sex valvibus; foliis spinosis,

Planta integra succo flavo scatet.

Flos, capsula, semen, pectorales, anodynæ, somniferæ. Folia externe ad oculorum Inflammationes sedandas, Vulnera consolidanda adhibentur.

CAMBOGIA GUTTA: Corolla quadripartita. Calyx quadriphyllus, Pomum octoloculari. Semina solitaria.

Gummi-resina in officinis ex hac planta asservatur sub gummi Guttæ nomine; lutea, opaca, nitida, drastica, hydragoga à *LINNE*.

De

POLYANDRIA MONOGYNIA. 163

De gummi hujus generatione multæ apud Antiquos existunt opiniones. Alii enim naturale esse ajunt, alii factitium; quidam ad Esulam referunt. BONTIUS ad Esulæ affinem plantam refert; alii ad flores Ricini Indici; colorem vero ex Curcuma advenire: alii autem à Tithymalo, & Scammoneo derivare conantur: teste DALE.

Nunc scimus plantam, de qua sermo, succum fundere resinoso-gummosum; qui concretus in officinis gummi Guttæ sub nomine venit acris, nauseosus, per superiora & inferiora æque expurgans, hydropicis utilis. In hoc medicamento id tenendum est, quod licet emeticum sit, bis tamen lotum purgans placidum fiat: JONSENIUS *Prodr. Act. Med. Hafniensium* referente *Cel. de CRANTZ*. Medicamentum hoc CLUSIO anno 1603. missum, & Indos hoc ad evacuandos humores aquosos uti, relatam fuit. LOTTIUS qui cum anno 1626. proprium de eo tractatum ediderit, plures sui ævi Medicos adducit, qui eodem cum successu ad Hydropem, Artrithidem, Asthma &c. fuerunt usi. Ad virulentiam medicamenti hujus corrigendam alii Acidum Vitrioli, Acetum alii, adhibuerunt: SPIELMANNUS. Alii vero Salem alcalinum fixum addunt. In arte pictoria pro colore flavo adhibetur.

NYMPHÆA ALBA: foliis cordatis, integerrimis; calyce quadrifido.

Plantæ hujus flores, & radicem officinæ sibi vendicant; flores fragrantés, anodyní, hypnotici. Radix acris, vesicans à LINNÉ.

Parisini radices ex Nymphæa lutea desumunt; has AVICENA refrigerare, leviter somnum inducere, dixit. DETHARDING radicibus in longum fissis, & plantis pedum applicatis, Tertianam crebro curatam fuisse, asseverat: SPIELMANNUS.

DIGYNIA.

POEONIA OFFICINALIS: foliis oblongis.

Radix, semina, & flores Poeonitæ in officinis habentur. Planta integra tetra, foetida; vi narcotica, antispasmodica, anodyna, hypnotica, emenagoga; flores soporifera præcipue gaudent. à LINNÉ.

HIPPOCRATES & radices, & semina tanquam medicamenta uterina, nec non ad referendas viscerum obstructions, adhibuit. Plura superstitiosa absurdaque circa colligendi rationem, tempus, apud THEOPHRASTUM jam inveniuntur. Vide *Mat. Med.* SPIELMANNI.

TRIGYNIA.

DELPHINIUM STAPHISAGRIA: nectariis tetraphyllis, petalo brevioribus; foliis palmatis; lobis obtusis.

Cum multum ad Aconita genus hoc accedat, integrum suspectum censent BOERHAVE, & à LINNÉ. Semina plantæ hujus, quæ in officinis usu veniunt, rugosa, nigricantia, triquetra, saporis acris, & fervidi exurentis, ingrati, & nauseosi odoris. DALE.

Nauseosa, drastica, exanthematica, antheimintica phthiriaca à LINNÉ. Usus externus olim contra pediculos, acaros subcutaneos &c. etiam in Odontalgia erat.

ACONITUM LYCOCTONUM: foliis palmatis, multifidis, villosis.

Maligna est planta hominibus æque, ac aliis animalibus perniciosa: *Raj. hist.* DALE. Malignas vires easdem cum subsequente possidere creditur; tamen ex experimentis ILLUSTRISSIMI L. B. à STORCK mitior omnino est.

ACONITUM NApELLUS: foliorum laciniis linearibus, superne latioribus, linea exaratis.

Planta uti & integrum genus venenatissima, amara, acris, nauseosa, toxica; vi corrodeute, vesicante, excoriantem, vomitoria, drastica, convulsiva, vertiginosa, sternutatoria,

pellente, fudorifera gaudet à LINNÉ. Herbam officinæ affervant. Veteres admodum vage Aconiti voce ufi, ea diverfiffimas plantas, & vel Ranunculos indigitarunt; nec ad liquidum deducta est SYLVATICI conjectura, quod Napellus Arabum noftra planta fit. *Mat. Med.* SPIELMANN. Hinc neutiquam omnes, quas Veteres de Aconito habent obfervationes, huc adducendas credo.

Ipsa effluvia, & exhalationes plantæ, five illa à natura producantur, five ignis ope expellantur; pollen antherarum naribus attractum, aut aliqua alia pars plantæ cuti applicata, nocivos in corpus humanum quoque modo exerunt vires: & licet quælibet plantæ pars interne affumta deleterios producat effectus, vehementiffimas tamen, ut experimenta monftrant, vires poffidet radix. WEPFER, HILLEFELD, SPRÖEGEL obfervarunt vomiffie inde; refoluta, & convulfa fuiiffe bruta; & fic enecatorum animalium intestina ab omni Inflammatione, & erosione libera viderunt. MATTHIOLUS *ad Lib. 4. Cap. 73. Diosc.* adducit experimenta, Romæ sub CLEMENTE VII^{mo}, & Pragæ in hominibus lege ad mortem damnatis cum Aconito instituta; ubi Syncope, Paralyfi, Adfectibus foporofis periiffie latrones narrat. Quæ diffuse descripta invenies in laudata jam *Differtatione Professoris GMELIN, in Differtatione Medica de vegetabi-*

POLYANDRIA TRIGYNIA. 167

tabilibus Venenatis Alsatiae Anno 1766. à FRANCISCO ANTONIO GUERIN. pag. 7. 8. & ultra. Hic breviter tantum, quæ *P. de ABANO Lib. de Venenis Cap. 30.* recenset, adjungam. „ Cui Napelli succus sive ejus fructus, sive ejus substantia data fuerit, in spatio unius diei aut trium moritur, & patitur ante hæc syncopen, & defectum cordis, & denigrationem, & defuscationem paulatim omnium membrorum, & deinde, tumet totum corpus, & oculi ejus foras prominent, & linguam in ore continere non potest.

Plantam hanc adeo evidenter perniciosam primus *Illustriss. L. B. A. STÖRCK* in usus medicatos recipere ausus est: quantum vero generi humano invento hoc emolumentum adtulit, qui Librum Ejus de hac planta, qui repetita in diversis Regionibus felicissimo cum successu in indicatis ab *Illustriss. VIRO* casibus pervolvit, protinus agnoscet. In hunc finem legi omnino meretur *Dissert. Medica SAMUELIS ABRAHAMI REINHOLD* de Aconito Napello Anno 1769. Argentorati edita, ubi præter plura ad eruditionem Botanicam facientia, Analysis Chemica succi ex planta expressi, inde formati extracti; tum varia experimenta practica a celeberrimis in Arte Viris ad mentem *ILLUSTRISSIMI LIBERI BARONIS DE STÖRCK* instituta exponuntur.

ACONITUM ANTHORA: floribus pentaginis; foliorum laciniis linearibus.

Radicem officinæ passim conservant parvam, crassam, brachiatam, foris fuscam, intus albidam, saporis acris, odoris ingrati. **DALE.** Amara acris, toxica radix; vim purgantem, anthelminticam possidet: à **LINNE'.**

P E N T A G Y N I A.

AQUILEGIA VULGARIS: nectariis incurvis.

Herba toxica, quæ in officinas cum floribus seminibusque recipitur; vi pellente, exanthematica nota à **LINNE'**: solventes, diureticas vires illi attribuit **DALE.**

Flores dulciusculi sunt, & materiem pro Melle, & Cera apibus suppeditant.

NIGELLA SATIVA: pistillis quinis; capsulis moricatis, subrotundis; foliis subpilosissimis.

Planta femina officinis largitur acria, fragrantia, toxica; quæ pellente, errhina, siagogoga, sternutatoria, emenagoga, lactifera, anthelmintica vi gaudent à **LINNE'**: in internum nunc vix recipiuntur usum. Olim à **GALENO** ob vires anthelminticas, becchicas, & emenagogas laudabantur. Plures plantam suspectam credunt. Ruricolæ femina hæc loco aliorum aromatum cibus solent adjicere. Aquam cum

his

his conquassatam scopo errhino in usum trahimus SPIELMANNUS.

POLYGYNIA.

ANEMONE PULSATILLA: pedunculo involucrato; petalis rectis; foliis bipinnatis. *Oed. dan. 153.*

Herba officinalis, olim exoleta, acerrima, toxica, corrodens, rubefaciens à LINNÉ. Radicem acrem esse, & sternutationem provocare, testatur DALE, Integumentis impositam vesicantes, & rodentes effectus edere, MATTHIOLUS quoque monet. A Syrupi ex floribus parati usu Phtysin excitatam vidit HELVING, referente GUERIN. Folia bono cum effectu ad Ulcera inveterata adhibentur, & ad Vulnera equorum. Flores vero ad viride tingendum usu veniunt. *Cl. GMELIN.*

ANEMONE PRATENSIS: pedunculo involucrato; petalis apice reflexis; foliis bipinnatis; *distincta species a præcedenti.*

Apposite hic adnotat in ultima editione systematis a LINNÉ distinctam a præcedenti speciem hanc esse; nam ab Antiquis sæpiissime cum ea, ob maximam similitudinem, confundebatur: unde factum, ut alii admodum acrem, alii non adeo observarint; prout hanc, vel illam plantæ speciem habuerunt. Certissimum enim id est, plantam, de qua sermo, longe

acriorem præcedente esse, & inter omnes con-
 generes acerrimam. Hanc *Illustriss. L. B.* &
 STÖRCK sub nomine Pulsatillæ nigricantis in
 officinas introduxit, magna ejus vi ad morbos
 oculorum antiquos curandos detecta. Cujus
 usu multi visum jam a pluribus annis deperdi-
 tum recuperarunt, plurimis levamen adtulit.
 Experimentum pro more suo *Magnus* ille *Vir*
 primo in se *Ipsa* instituit, tum ægris medica-
 mentum exhibuit. Aquam plantæ absque ra-
 dice distillatam emeticam invenit. Metho-
 dus exhibendi, & particulares casus, in quibus
 propinata planta fuit, in singulari de hac *libro*,
 quem erudito Orbi in commune bonum com-
 municavit *Vir Ille Illustrissimus*, legendi.

ANEMONE SYLVESTRIS: pedunculo
 nudo; seminibus subrotundis, hirsutis, mu-
 ticis.

Planta, cujus herbam officinæ recipiunt,
 viribus cum sequenti convenit. DALE.

ANEMONE NEMOROSA: seminibus acu-
 tis; foliis incis; caule unifloro. *Oed. Dan.*
 549.

Flores plantæ hujus sub nomine Ranuncu-
 li albi florum in officinis veniunt; planta acris
 toxica, corrodens, cosmetica à LINNÉ. Fo-
 lia ejus officinas Anglicas intrare testatur DA-
 LE, atque acrem, & calidam hanc plantam
 cutim exulcerare tradit; quod de radice præ-
 cipue dici potest, quæ in doloribus dentium,
 ut

ut vesicans, bonos effectus præstat, si mânu applicetur partis adfecti dentis: *Cl. GMELIN.* Observationes docere hanc plantam bobus præcipue Diarrhæas, ovibus vero Fluxus hepatici speciem, Inflammationes causare, *Onom. Botan.* Quare apposite monet *Cl. GMELIN,* cum planta hæc in pratis frequens occurrere aliquando soleat, non prius falcem in messem immittendam esse, antequam planta hæc penitus emarcuerit. *Sanguinalis.* Veterum herba teste *Illustriff. a LINNE' Amæn. Acad. 7. p. 428.* nil aliud est, nisi Anemone hæc nemorosa, quam intactam boves relinquunt, qui cum ea adolevere; ast vero e campestribus locis, ubi non crescit, in sylvatica, ubi frequens est, delati, eam comedunt; & Dysenteria inde, ac Hæmaturia contracta, contabescunt.

ANEMONE APENNINA: seminibus acutis; foliolis incisis; petalis lanceolatis, numerosis.

Herba, & radix in usum Medicum trahuntur: vi acri pollet; commanducata radix pituitam trahit *Diosc. DALE.*

ANEMONE RANUNCULOIDES: seminibus acutis; foliolis incisis; petalis subrotundis; caule subbifloro. *Oed. dan. 140.*

Jam ipsa cum præcedentibus adfinitas, magis vero testimonium *CORDI,* qui ejus petiolos acerrimos, radicem vero venenatam asserit;

rit, sufficientia sunt argumenta, ut planta hæc venenatis adnumeretur.

Ut ut flores plantæ hujus acres sint, apes nihilominus materiem pro Cera ex iis colligunt: *CL. GMELIN.*

CLEMATIS VITICELLA: foliis compositis decompositisque; foliolis ovatis, sublobatis, integerrimis. Folia floralia ovata. Petala deltoidea.

Herba, & semen olim officinalia erant: semen tritum pituitam bilemque detrahi; folia illita Lepram purgare, testatur *DALE.*

CLEMATIS VITALBA: foliis pinnatis; foliolis cordatis, scandentibus. Variat foliolis integris, & incis. (Exclusa Americana).

Tota planta passim officinalis est: in flore, cortice, semine, radice vis urendi residet; cortex cuti applicatus vesicas trahit. *DALE.* Nihilominus novi plantæ hujus furculi in usum alimentarem, in acetariis, Parisiis etiam trahuntur, qui leniter alvum ducunt. Antiqui Medici purgandi scopo drachmam feminum præscribere solebant. Majori cum securitate folia ad vesicas trahendas in Podagra aliisque casibus in usum trahuntur. Plantas sibi vicinas suffocat. Ex feminibus per experimenta *SCHÆFERI* papyrus mediocris fieri potest. Plura apud *CL. GMELIN* videri possunt, unde hæc etiam extraxi.

CLE-

POLYANDRIA POLYGYNIA. 173

CLEMATIS FLAMMULA: foliis inferioribus pinnatis, laciniatis; summis simplicibus, integerrimis, lanceolatis.

Planta quæ cum præcedenti sæpissime confunditur, convenit etiam cum illa, quo ad utiles, & noxias dotes: **GMELIN.**

CLEMATIS ERECTA: foliis pinnatis; foliolis ovato-lanceolatis, integerrimis; caule erecto; floribus pentapetalis tetrapetalisque.

Herba cum floribus in officinis usu venit; vim urendi cum aliis habet. **DALE.**

In officinis sub nomine Flammulæ Jovis quærenda, atque de ejus interno externoque usu, *Libellus* de hac *Illustrissimi L. B. a STÖRCK* consulendus: ubi inveteratas diuturnasque Cephalalgias, pertinacissimas Scabies, Arthritides, inveterata, & fordida Ulcera, Cancros &c. interno externoque hujus plantæ usu felicissime, ubi alia remedia incassum adhibita fuere, curata fuisse; quilibet ex adductis numerosis experimentis se se convincere poterit.

THALICTRUM FLAVUM: caule folioso, sulcato; panicula multiplici, erecta.

Radix, herba, in officinis nota ob vim incidentem, alvum moventem, urinam cientem. Radix optimum Rhabarbari substitutum esse creditur; unde in Germania Rhabarbarum dicitur **DALE.** Ejus varietas, quæ Thalictrum speciosum audit, radicem flavam, amaram, viribus

174 POLYANDRIA POLYGYNIA.

ribus cum priori convenientem, officinis dat; hanc Rhizopolæ inepte pro Rhabarbaro venditant, teste laudato DALE.

THALICTRUM AQUILEGIFOLIUM: fructibus pendulis, triangularibus, rectis; caule tereti.

Radicem purgare æque ac Rheum, & tanquam succedaneum quam proxime accedere, à PALMERO nonnullisque aliis fertur. *Amer. Acad. 7. p. 305.*

ADONIS VERNALIS: flore dodecapetalo; fructu ovato. *Jacq. Austr. t. 44.*

Radix plantæ hujus amara est, & acris; venditur loco radicis Hellebori nigri; hanc deleteriam esse RAJUS affirmat. Verrucas æque ac Ranunculus tollit: DALE.

RANUNCULUS FLAMMULA: foliis ovato-lanceolatis, petiolatis; caule declinato. *Oed. 572.*

Herba hæc in officinis passim sub nomine Flammulæ venit (à Flammula Jovis distinguenda) cum reliquis Ranunculi speciebus vi caustica convenit: DALE. Animalibus noxia planta, ovibus, & equis maxime. Cumque acredine sua nulli fere Ranunculorum cedat, facile colligitur, in humanum etiam corpus funestos præstituram plantam effectus; quod ex ejus vi vesicantis trahendi perspicitur: nihilominus ob ipsam vesicantem vim ad Tumores duros, Clavos pedum, Verrucas, & similia, laudatur. *Exsiccata*

radix

POLYANDRIA POLYGYNIA. 175

radix multum de sua caustica vi perdit; hinc etiam exsiccatam animalia absque noxa vorant. Acerrimum vesicans mendicis, ut hominum misericordiam in quæstum vertant, adhibetur. de CRANTZ.

RANUNCULUS LINGVA: foliis lanceolatis; caule erecto. *Mant.* 407.

Herba quæ officinas olim pharmaceuticas intrabat, cum priore omnino viribus convenit. DALE. Maxima ejus acredo in foliis, & femine residet. *Cl.* GMELIN.

RANUNCULUS FICARIA: foliis cordatis, angulatis, petiolatis; caule unifloro. *Oed. dan.* 491.

In officinis sub nomine Chelidonii minoris radix, & herba plantæ hujus prostant; acrimonia evidenti gaudent: ut GALENUS, dum Chelidonium minus majore acrius esse dixerit, hanc intellexit plantam; quippe, quam recentem, cutim in vesicas elevare, *Cl.* KRÄPF testatur, SPIELMANN. Radix hæc, si sub, vel post florescentiam effodiatur, aut si diu aeri exposita extra terram jacuerit, vel coctione ipsa, integre acridinem hanc amittit; & tunc mucilaginosam evadit: ut BOERHAAVIUS dococtam radicem, sub forma unguenti, ad duas etiam uncias, ad Hæmorrhoides præscripserit bono cum successu. Ex radice sic tractata, ut de Colchico dictum, Amylum confici potest. *Cl.* GME-

LIN.

176 POLYANDRIA POLYGYNIA.

LIN. Folia adeo mitia sunt, ut teste *Illustriss.* à LINNÉ variis in locis in acetaria recipiantur hæc remediis antiscorbuticis adnumerata fuisse, *Cl. GMELIN* affirmat.

RANUNCULUS THORA: foliis reniformibus, subtrilobis, crenatis; caulino sessili; floribus lanceolatis; caule subbifloro. *Jacq. obs. 25. t. 13.* Calix coloratus reflexus.

Omnes hujus plantæ partes vehementi acrimonia scatent; tamen dum semina ad maturitatem perveniunt, caustica foliorum indoles pro magna parte mitescit; & planta exsiccata, acridine sua orba fere ex integro deprehenditur. Hujus externus internusque usus, varia magnaque corpori humano inducit mala. Nonnullorum observata insuperabilem inde Torporem ortum adnotant. Conjecturæ aliquorum plantam hanc esse volunt, cujus succo antiquæ nonnullæ Gentes sagittas suas inficere consueverant, ut sic inflictum vulnus lethale sit. Radices plantæ hujus Afari radice loco, & in Anglia magno cum damno sub nomine radice Gentianæ luteæ venduntur.

Herba officinas Pharmaceuticas passim intrat, vi caustica prædita. *DALE.* Et monente *Cel. de CRANTZ* Ranunculus Thora omnium venenatissimus est.

RANUNCULUS SCELERATUS: foliis inferioribus, palmatis; summis digitatis; fructibus oblongis. *Oed. dan. 570.*

Vene-

POLYANDRIA POLYGYNIA. 177

Venenatissima Ranunculi species sub diver-
 sis nominibus Antiquitati jam nota, & damnata.
 Sardonia herba, Apium risus, Ranunculus, no-
 mina sunt, quibus Antiquitas ad designandam
 hanc herbam usa fuit. Quod venenatam ejus
 indolem adtinet, AMATVS LUSITANVS *Com-
 ment. in Diosc. Lib. II.* hæc adnotat. „ Se-
 „ cundum vero Ranunculi genus Apium risus
 „ dicitur, vel potius herba Sardonia, quæ ri-
 „ dendo interficit: de qua APULEIUS dixit,
 „ si quis eam gustaverit jeiunus, ridendo exa-
 „ nimabitur, unde risus Sardonius dictus est,
 „ & ut SALUSTIO placet, nervos labiorum &
 „ oris musculos illius qui eam comedit, contra-
 „ here facit, adeo ut ridendo mori videatur.
 „ Novimus nos, *ait ultra laudatus Auctor* „
 „ apud Antverpiam hodie omnium civitatum
 „ facile reginam nonnullos Juvenes Italos in
 „ acetario herbario hanc degustasse herbam,
 „ quorum aliqui illico vitam cum morte com-
 „ mutarunt; alii vero, qui subito ad Antidota
 „ & medicamenta vomitoria confugere, eva-
 „ serunt, venefica enim herba hæc est, & vi-
 „ tæ humanæ adversa. „

PETRUS de ABBANO *Cap. 28. inquit* „ Cui
 „ datus fuerit Apium risus, facit hominem ex-
 „ tra mentem, & continuo ridet, propter hoc
 „ vocatur Apium risus., DALE *in sua Phar-
 macologia* „ venenatissima *ait* herba in offi-
 „ cinas introducta, integra caustica, ut folia,

„ flores, & calyculi recentes illitu exulcerent,
 „ & crustas non sine dolore gignant. *Cel.*
KRAPFF Magni Ducis Hetruriæ Archiater
 plura in semetipso cum hac planta instituit ex-
 perimenta, quæ *Cl. GMELIN in laudata jam*
toties Dissertatione adducit. Planta hæc, ut ut
 venenata, cum successu in Medicina adhiberi
 potest, ac inprimis vesicantis loco. Aqua in-
 de destillata acerrima, in Ulcera inveterata si-
 nuosa, quorum labia callosa sunt, cum bono
 effectu inicitur. In internum etiam usum trahi
 potest, saltem herba, & flores; si bini mani-
 puli in mensura aquæ binis coquantur horis,
 debite condiantur, tunc non modo gratum fer-
 culum præbent, sed etiam dulcificantem, tem-
 perantem medicinam; & quod gratum adinet
 saporem, liquiritiæ præferendum: in incipien-
 te Catharro, Tussi, quæ ab acrimonia irritan-
 te, vel abrafo muco originem suam ducit, cum
 effectu adhiberi potest, & varia huc indicata
 addi. Eodem modo ipse expressus plantæ suc-
 cus, si centum circiter aquæ partibus diluatur,
 ut medicamentum aperiens, solvens, penetrans,
 in variis morbis inservire poterit. Hæc *Cl.*
GMELIN. GALBENUS planta hac in morbis cu-
 taneis interne, & externe in balneo usus fuit.

Radix in Majo effossa, dum planta in flo-
 re est, potest cruda, tanto magis cocta, satis
 magna copia absque sanitatis præjudicio com-
 edi: *Cl. GMELIN.* Eadem antiqua, exsiccata,

excocta, acrimoniam suam perdit; ut luculenter appareat, a natura æque, ac Arte mitigari posse plantam; cujus vel vegetantis effluvia, vel sub coctionis tempus avolantes vapores, Inflammationes, Exulcerationes causant.

RANUNCULUS ACONITIFOLIUS: foliis omnibus quinatis, lanceolatis, inciso-ferratis. Ranunculus albus, folio denso. *BAUH. hist. 3. p. 844.* Similis Ranunculo platanifolio, sed folia quinque partita ad petiolum usque, & caulis dimidio brevior. *I. B.*

Herba quæ officinas Pharmaceuticas quoque intrat, iisdem cum reliquis Ranunculis viribus pollet: **DALE.**

RANUNCULUS ALPESTRIS: foliis radicalibus subcordatis, obtusis, tripartitis; lobis trilobatis; caulino lanceolato, integerrimo; caule subunifloro. Ranunculus uniflorus, foliis lævibus, semi-trilobis, rotundis ferratis; caulinis ligulatis. *Hall. flor. 1167.* Folia similia Ranunculi aquatilis natantibus. Calyx reflexus, glaber. Petala alba, biloba.

Ranunculus alpestris acerrimus est; Arthritidem vesicatorio ex hoc Ranunculo facto curatam habet. *CONSTANT. Med. Helv. Cel. de CRANTZ.* Aqua destillata vehementer alvum movet. *Onom. Botan.*

RANUNCULUS BULBOSUS: calycibus retroflexis; pedunculis sulcatis; caule erecto, multifloro; foliis compositis. *Oed. Dan. 551.*

180 POLYANDRIA POLYGYNIA.

Herba, radix plantæ hujus in officinas Pharmaceuticas recipitur; caustica vi pollet. Radix adurit, exulcerat, pustulas excitat; quare in erodendis, & exsiccandis duris Tumoribus, mirifice conducit; Verrucas pensiles, & id genus vitia tollit; teste TRAGO: perdit tamen hanc vim exsiccata. DALE.

RANUNCULUS ACRIS: calycibus patulis; pedunculis teretibus; foliis tripartito-multifidis; summis linearibus. Hujus varietates esse Ranunculum auriconum, & Ranunculum nivalem, suspicatur HALLER.

Herba officinalis est; planta integra caustica: contusa, recens, si applicetur cuti, Dolorem, & Inflammationem excitat: DALE. Ranunculus acris etiam in vesicatorium vocatus fuit; hoc sanatus arthriticus: *Cel. de CRANTZ.*

RANUNCULUS ARVENSIS: seminibus aculeatis; foliis superioribus decompositis, linearibus. *Oed. Dan. 219.*

Folia, horum expressus succus, flores, ac præcipue germina, maximam possident acrimoniam; ut ex multiplici experientia *D. Archiater KRAPFF* docet: præcipue si tusa fuerint, vesicas in cute adtollunt rubras, Tumorem labiorum, linguæ, & interni oris efficiunt, doloremque immensum; stuporem ingratum dentium causant. Porro radix, & maxime femina, acrimonia gaudent cito evanescente; ut etiam partes, quæ recentes, & crudæ, in factis

tis magno gradu acrimoniam hanc possident, citissime illam per exhalationem perdant. *Cl. GMELIN.*

RANUNCULUS AQUATILIS: foliis submersis capillaceis; emerfis peltatis. *Oed. Dan. 376.*

Acrimonia hujus plantæ differt pro diversitate loci, ubi crescit; herba ejus inter dentes contrita, antequam flores prodierunt, & longe magis ipsi flores, vesicas cuti applicati adtolunt; in nasum adtracti vehementem Sternutationem movent. Cæterum planta ad usus Medicos necdum adhibita fuit. *Cl. GMELIN.*

HELLEBORUS NIGER: scapo subbifloro, subnudo; foliis pedatis. *Mant. 408.* Folia coriacea.

Helleborum, ab Helleboro fluvio prope Anticyram, ubi optimus crescere credebatur, nomen suum ducere, nonnulli autumant. Niger Helleborus, ut **DIOSCORIDES** testatur, Melampodion à Græcis appellatur; à **MELAMPO** Pastore, qui primus illum invenisse, ac furens **PROETI** filias curasse fertur; cui subscribit **PLINIUS** *l. XXV. C. V.* ubi ad amussim de utroque Helleboro sermonem habet. An nostra planta Helleborus Antiquorum sit, necdum liquido patet: imo si **DIOSCORIDIS** descriptionem perpendamus, eam plantæ nostræ minime convenire animadvertemus. Nam primo folia Platano similia **DIOSCORIDES** dicit,

aspera, scabra, ubi in hoc glaberrima sunt; flores in caule colligi in racemos; radículas longas atras prodire ex uno eodemque capite; quæ omnia, quoad maximam partem de nostro Helleboro dici nequeunt. Hanc DIOSCORIDIS descriptionem, postquam *Cel. Professor* de JACQUIN cum nostro Helleboro diligentissime contulerit; & ex manuscripto DIOSCORIDIS in Bibliotheca Cæsarea asservato, DIOSCORIDIS Helleborum in Olimpo crescere didicerit; ab Amico suo, tunc temporis Constantinopoli degente, plantam hanc DIOSCORIDIS petiit, & obtinuit, sed absque foliis: radix nullo pacto distingui poterat à radice Hellebori nigri nostratis, nisi solo acriori sapore; hinc dubium semper adhuc manet, quænam sit DIOSCORIDIS planta.

Helleborum Veteribus, in frequenti usu fuisse neminem latet; & eos quoque tanquam medicamentum multum commovens adhibuisse: sed Majorum monumenta circa Helleborum evolventi, probe observandum est, eos crebro non modo album intelligere, sed & diversissimarum plantarum radices sub nomine Hellebori nigri Ipsis venire. Hinc vix Patrum observata indiscriminatim ad nostras radices licet applicare SPIELMANNO testante. Id autem experientia teste notum omnino est, radices plantæ descriptæ, ac præcipue extimum harum radicum corticem, acrem, vehementem, nauseosum esse: quæ,
vires

vires cum maxime in parte ejus volatili resideant, antiqua radix pro majori parte dotibus his orba deprehenditur. Odor radicis vehementer ptarmicus est; hæc ab Antiquis, qui jam ejus vires coctione, Melle, Aceto, & similibus infringere conabantur; sub forma pulveris, haustus, infusi, essentiæ, tincturæ, in Furore, morbis Vermium, Hydrope, Febri quartana, Mensibus suppressis &c. sæpe cum fundamento propinata, & laudata fuit. Recentiores etiam Medici, ut MEAD, in Mensibus referendis radicem hanc adhibuerunt; & idem *Auctor* vix unquam se spem in hoc casu fefellisse testatur. Nihilominus tamen, usus ejus cautus admodum sit oportet; cum vehementes alvi Fluxus, Vomitus, Inflammationes intestinorum, violentæ Sternutationes, ipsa mors, à præpostero ejus usu sequi visa est: idque in hominibus æque, ac aliis animalibus; equis, porcis, canibus &c. Coturnices hac partæ planta venenatæ observatæ fuere; capræ alvi Fluxus ab ea experiuntur; & hominibus idem accidit, si infusum ejus tantum in Fonticulum infundatur.

Externe applicata radix vesicas trahit Setacei loco, aut vesicantis; decocti sub forma ad pediculos enecandos; pessus forma ad Menses provocandos; pulverifata ad labia Fistularum callosa tollenda adhibita fuit. Antiquis succo radicis hujus sagittas intingere moris erat.

Magnus adhuc radicis hujus usus est in Arte Veterinaria ad varios animalium morbos,

Porro sicuti de omnibus plantis in genere dictum est, id de hac quoque obtinet; radices hujus plantæ ratione variæ Patriæ varium virium gradum habere, Helveticas radices Hellebori nigri validiores esse quam Anglicas, **GEOPROI** est expertus; easdem in oriente cultas, a nostris diversas, & validiores esse **TOURNEFORT** testatur. Radix itaque plantæ hujus in officinis Pharmaceuticis obtinet; cujus loco radicem Hellebori viridis, minus in his religiosa Rhizotomorum turba, Pharmacopœis sæpenu-mero obtrudere solet; quæ fraus a Botanices perito, facili negotio eluditur; ob folia copiosiora, magis incisa, petala semper viridia, Vel Adonidis Apenninæ radix ab iisdem, ne Alpes conscendere cogantur, pro radice Hellebori nigri substitui quoque solet; cui adeo similis est, ut Hellebori nigri radix, nonnisi acriori quem possidet sapore, ab hac distinguatur.

HELLEBORUS VIRIDIS: caule bifido; ramis foliosis bifloris; foliis digitatis. *Mant.* 408.

Radix, & folia plantæ hujus officinas Pharmaceuticas intrant. Folia adversus Variolas aliosque morbos contagiosos mire commendat **D. JONSON** in cerevisia pota; radix easdem facultates cum nigro habet, & sumuntur indif-
cri-

criminatim; purgat inferiorem ventrem; pituitam, & flavam bilem ducit. DALE.

HELLEBORUS FOETIDUS: caule multifloro folioso; foliis pedatis. Folia omnia in caule versus radicem nulla,

Folia in officinas recipiuntur; pulvis foliorum exsiccatum pauca quantitate verminantibus pueris exhibetur, optimumque, & certissimum remedium vulgo æstimatur. Adnotat autem **TRAGUS** interne adhiberi non debere; sed ab illo cavendum, tanquam a pestilentissima herba. DALE.

Radix plantæ hujus odoris ingrati, saporis acris, secundum quorundam observationes violententer in corpus humanum, & violentius ipsa radice Hellebori nigri agere solet. Alii volunt Vomitus a radice hac potius excitari; ut verò alvum ducere valeat, Rhei additamento opus habere. In morbis infantum à vermibus, ut excellens anthelminticum laudatur: in pulvere, decocto, succo expresso, & cum Saccharo, & Aceto in Syrupum redacto; ubi quatuor, quinqueve cochlearia coffée de die infanti similis syrups exhibentur. In Arte Veterinaria maximi quoque usus radix est; ac imprimis setacei loco ejus fibræ per aures perforatas traducuntur. In Delphinatu ut antidotum Hellebori albi ovis bus exhibetur. *Onom. Botan. Cl. GMELIN.*

186 POLYANDRIA POLYGYNIA.

CALTHA PALUSTRIS: Calyx nullus. Petala quinque. Nectaria nulla. Capsulæ plures, polyspermæ.

Herba in officinis habetur; lumborum doloribus propitiâ esse **DIOSCORIDES**; herbam causticam Helleboro similem **BOERHAAV. hist. 378. DALE**. Ab animalibus, ut ut acris, & caustica planta, avidè expetitur, & absque noxâ comeditur: flores necdum explicati ut flores Capparidis condiuntur, & asservantur. *Clar. GMELIN.*

DIDYNAMIA

GYMNOSPERMIA.

SIDERITIS SYRIACA: fruticosa, tomentoso-lanata; foliis lanceolatis, integerrimis; floribus verticillatis.

Folia officinalia sunt: vim habent excaleariam & acrem; Menses & Secundinas pellunt: **DIOSCORIDES**. Planta valde foetens, & graveolens, in Hysteria, & similibus usurpatur. **BOERHAAVE. DALE.**

ANGIOSPERMIA.

PEDICULARIS PALUSTRIS: caule ramoso; calycibus cristatis, calloso-punctatis; corollis labio obliquis. *Oed. Dan. 225.* Corollæ purpureæ.

Recens